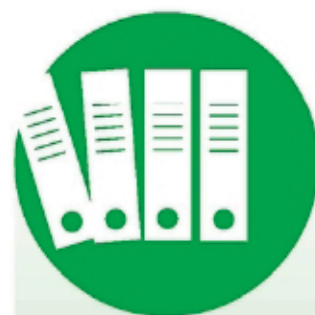


Raport



Pracownia Rozwoju
Systemu Doskonalenia Nauczycieli

POWSZECHNOŚĆ NAUCZANIA JĘZYKÓW OBCYCH w roku szkolnym 2008 / 2009



Warszawa, wrzesień/październik 2009 r.

Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli



W S T Ę P

Nauczanie języka obcego w szkołach polskich może mieć charakter nauczania obowiązkowego lub dodatkowego. Nauczanie języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego przewidziane jest w ramowych planach nauczania poszczególnych typów szkół. Nauczanie języka obcego w ramach dodatkowych zajęć edukacyjnych wprowadzone zostaje przez dyrektora danej szkoły do szkolnego planu nauczania po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i rady rodziców. Uczęszczanie na zajęcia dodatkowe jest obowiązkowe, ale ocena z nich nie ma wpływu na średnią ocen i na promocję ucznia do następnej klasy [D.U. Nr.15, poz.142 z późn. zmian.]

Prezentowane w opracowaniu *procentowe wskaźniki powszechności* nauczania poszczególnych języków obcych są mierzone stosunkiem liczby uczniów uczących się danego języka do liczby uczniów ogółem. Wskaźniki te nie dopełniają się do 100% ponieważ:

- 1) część ogółu uczniów nie uczy się żadnego języka obcego np. w najmłodszych klasach szkoły podstawowej.
- 2) uczniowie uczący się języków obcych w niektórych szkołach (np. w liceach ogólnokształcących) są liczeni dwukrotnie.

I. NAUCZANIE JEZYKÓW OBCYCH WEDŁUG TYPÓW SZKÓŁ

Niniejsze opracowanie zawiera dane dotyczące uczniów uczących się języków obcych w roku szkolnym 2008/2009. Są to dane zebrane przez System Informacji Oświatowej SIO według stanu w dniu 30 września 2008 roku. Uwzględniają one uczniów ze wszystkich typów szkół (łącznie ze szkolnictwem specjalnym). Do roku 2006/2007 dane o nauczaniu języków obcych w szkołach polskich zbierane były przez Główny Urząd Statystyczny.

Tabela 1 przedstawia sytuację uczniów, uczących się obowiązkowo języków obcych w kraju we wszystkich typach szkół łącznie. Uwzględniono w niej cztery najbardziej popularne języki obce w Polsce [angielski, niemiecki, rosyjski, francuski] oraz języki mniej popularne np. łacinę, hiszpański i włoski. Dynamikę przemian w nauczaniu języków obcych pokazano też na rys. A. W roku szkolnym 2008/2009 w porównaniu z rokiem 2007/2008 liczby uczniów uczących się języków : angielskiego i hiszpańskiego wzrosły, a pozostałych pięciu zmalały. Największy spadek bezwzględny dotyczył liczby uczniów uczących się języka niemieckiego [- 99,15 tys. osób], a największy spadek względny liczby uczniów uczących się języków : rosyjskiego [- 13,6 %] i łaciny [- 11,9 %]. Podobna tendencja występowała w roku szkolnym 2007/2008.

Inaczej przedstawiała się sytuacja z innymi językami obcymi, oprócz siedmiu, wyróżnionych w tabeli 1. Innych języków obcych uczyło się w całej Polsce w minionym roku szkolnym 7,14 tys. uczniów tj. o około 450 osób mniej niż w roku szkolnym 2007/2008. W porównaniu do roku szkolnego 2006/2007 liczba uczących się wzrosła prawie dwa i pół razy.

**Tabela 1. Uczniowie uczący się języka obcego we wszystkich typach szkół łącznie
jako przedmiotu obowiązkowego [w tys. osób]**

	Angielski	Francuski	Niemiecki	Rosyjski.	Łacina	Hiszpański	Włoski	Inny
rok 2007	4150,82	148,55	1746,00	264,44	31,41	16,50	11,11	7,59
rok 2008	4385,67	137,64	1646,85	228,51	27,67	18,57	10,57	7,14
zmiana w osobach	234,85	-10,91	-99,15	-35,93	-3,74	2,07	-0,54	-0,45
zmiana w %	5,7%	-7,3%	-5,7%	-13,6%	-11,9%	12,5%	-4,9%	-5,9%

Nauczanie obowiązkowe języków obcych w szkołach ogólnym.

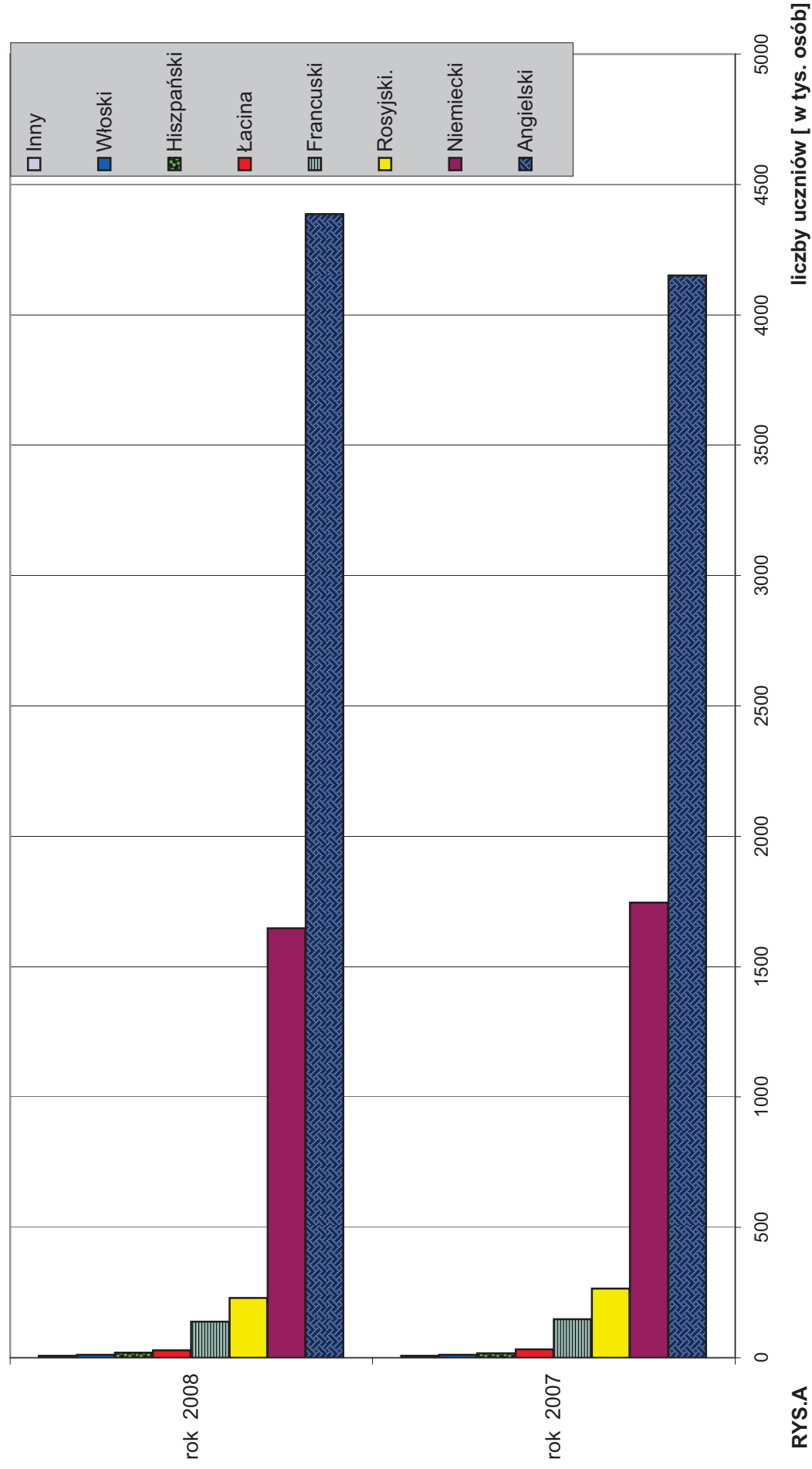


Tabela 1A przedstawia liczbę uczniów uczących się języka obcego jako przedmiotu dodatkowego. Największe liczby uczniów uczyły się w roku szkolnym 2008/2009 dodatkowo języka niemieckiego i angielskiego. W porównaniu do roku 2007/2008 liczby uczniów uczących się dodatkowo, wyróżnionych w tabeli języków obcych zmalały ; największy spadek bezwzględny i względny dla języka angielskiego [- 44,7 %].

Struktura powszechności nauczania języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego (wyrażona w procentach ogółu uczniów) zmieniła się następująco na przestrzeni ostatniego roku :

<i>rok 2007</i>	<i>rok 2008</i>
język angielski - 72,4 %	język angielski - 83,0 %
język niemiecki - 30,4 %	język niemiecki - 31,2 %
język rosyjski - 4,6 %	język rosyjski - 4,3 %
język francuski - 2,6 %	język francuski - 2,6 %
łacina - 0,5%	łacina - 0,5%
język hiszpański - 0,3%	język hiszpański - 0,3%
język włoski - 0,2%	język włoski - 0,2%
inne języki - 0,1%	inne języki - 0,1%

Uwzględniając także nauczanie języków obcych jako przedmiotu dodatkowego, procentowe wskaźniki powszechności nauczania podstawowych języków zachodnioeuropejskich we wszystkich typach szkół łącznie były następujące:

<i>rok 2007</i>	<i>rok 2008</i>
język angielski - 84,1 %	język angielski - 90,0 %
język niemiecki - 41,8 %	język niemiecki - 42,5 %
język francuski - 3,5 %	język francuski - 3,5 %

**Tabela 1A Uczniowie uczący się języka obcego we wszystkich typach szkół
łącznie jako przedmiotu dodatkowego [w tys. osób]**

	Angielski	Francuski	Niemiecki	Rosyjski i inne języki obce
rok 2007	669,96	51,28	653,26	186,41
rok 2008	370,68	48,17	598,20	176,83
zmiana w osobach	-299,28	-3,11	-55,06	-9,58
zmiana w %	-44,7%	-6,1%	-8,4%	-5,1%

Z powyższego zestawienia widać, że powszechność nauczania języka angielskiego i niemieckiego, uwzględniająca nauczanie języka jako przedmiotu obowiązkowego oraz dodatkowego wzrosła, natomiast języka francuskiego pozostała bez zmiany.

Pełny obraz powszechności nauczania obowiązkowego języków obcych w Polsce w okresie ostatnich dziesięciu lat tzn. od roku szkolnego 1999/2000 do 2008/2009 przedstawia tabela 2. Tendencje rozwojowe w zakresie powszechności nauczania czterech najbardziej popularnych języków obcych są także dobrze widoczne na rysunku B. W latach 1992 i 1993, a więc w okresie początkowym po przemianach językiem dominującym w Polsce był język rosyjski, a język angielski zajmował drugą pozycję z dużą stratą do języka rosyjskiego. Trzecie miejsce zajmował język niemiecki. W roku szkolnym 1996/97 struktura powszechności nauczania języków obcych w kraju diametralnie się zmieniła; język angielski wysunął się na pierwsze miejsce, drugie miejsce zajął język niemiecki, a język rosyjski znalazł się dopiero na trzeciej pozycji w skali powszechności z niewielką stratą do języka niemieckiego. Takie uszeregowanie języków obcych w kraju, w szkołach ogółem utrzymuje się do dnia dzisiejszego.

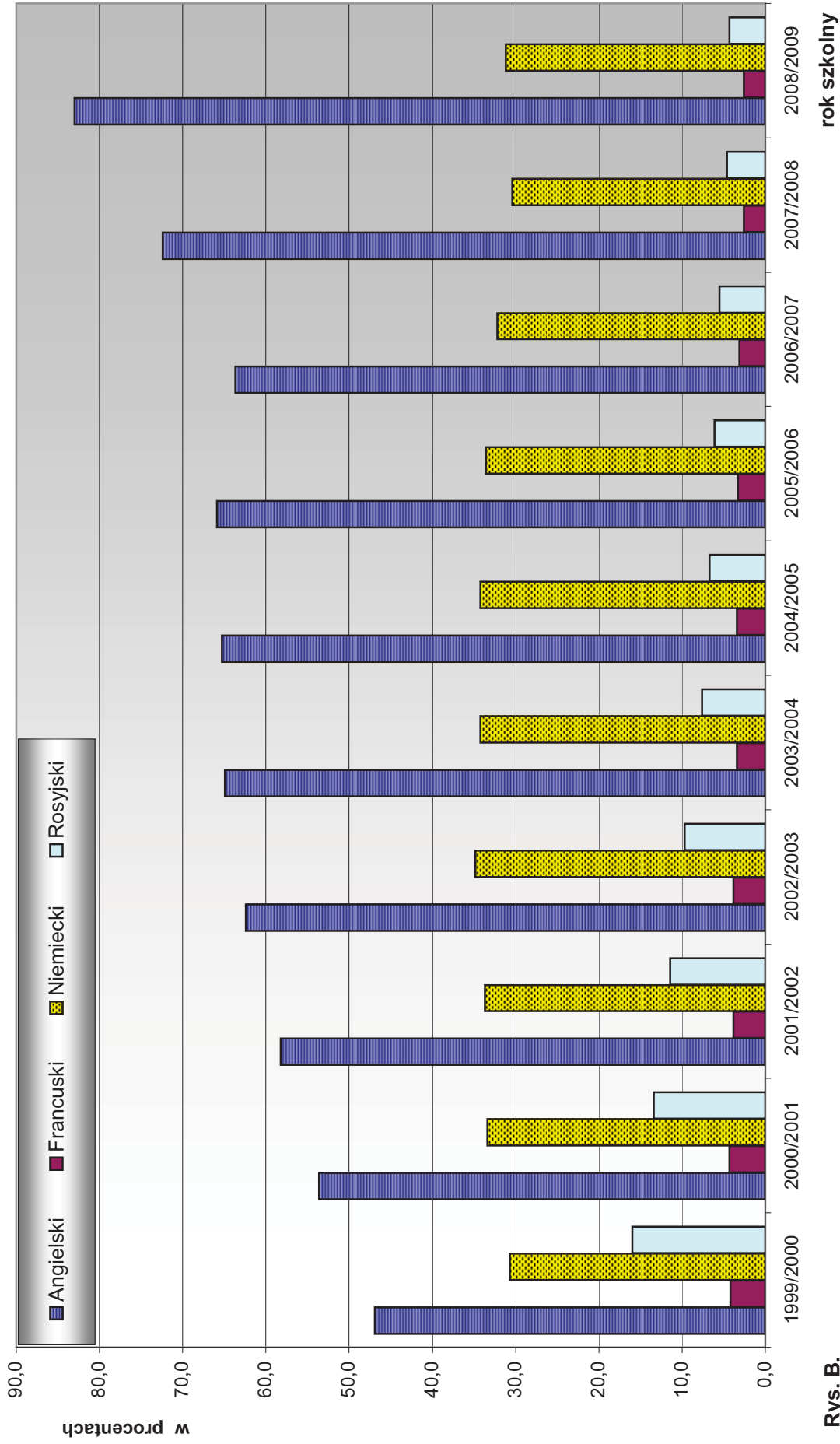
Największy wzrost wskaźnika powszechności języka angielskiego nastąpił w latach 1998-1999, kiedy wskaźnik zwiększył się z 34,5% do 46,9%. Od roku 2002 przyrosty wskaźnika były coraz mniejsze, a w roku 2006 nastąpił jego spadek. Natomiast w roku 2008/2009 wartość wskaźnika wzrosła aż do 83 procent. Wskaźnik powszechności języka niemieckiego wzrastał równomiernie w całym okresie 1996 – 2002. Wzrost ten był jednak znacznie wolniejszy niż wskaźnika języka angielskiego. W latach 2003 i 2004 wartość wskaźnika powszechności języka niemieckiego była identyczna, a w latach 2005 - 2007 zmniejszała się

Tabela 2.

**Wskaźniki powszechności nauczania języków obcych
Szkoły razem - nauczanie obowiązkowe
[w procentach ogółu uczniów].**

	Angielski	Francuski	Niemiecki	Rosyjski
1999/2000	46,9	4,2	30,7	16,0
2000/2001	53,6	4,3	33,4	13,4
2001/2002	58,2	3,8	33,7	11,4
2002/2003	62,4	3,8	34,8	9,7
2003/2004	64,9	3,4	34,2	7,6
2004/2005	65,3	3,4	34,2	6,7
2005/2006	65,9	3,3	33,6	6,10
2006/2007	63,7	3,1	32,2	5,5
2007/2008	72,4	2,6	30,4	4,6
2008/2009	83,0	2,6	31,2	4,3

Wskaźniki powszechności nauczania obowiązkowego języków obcych w latach 1999 - 2008.



Rys. B.

stopniowo. W roku 2008 wartość jego wzrosła nieznacznie do 31,2 procent. Powszechność nauczania języka francuskiego była najwyższa w latach 1999 i 2000. Od roku 2001 wartość wskaźnika powszechności stopniowo malała i wynosi obecnie 2,6 %. Powszechność nauczania języka rosyjskiego spadała systematycznie i szybko od roku 1992 do 2003. W następnych latach wskaźnik nadal obniżał swą wartość, ale spadki te nie były duże. Obecnie wskaźnik powszechności tego języka wynosi 4,3 %.

Wartości wskaźników powszechności nauczania języków obcych w szkołach ogółem [por. tab. 2] dają obraz prawidłowej dynamiki przemian zachodzących w tej dziedzinie edukacji w Polsce od kilkunastu lat.

Procentowe wskaźniki powszechności nauczania języków obcych w poszczególnych typach szkół są bardzo silnie zróżnicowane i odbiegają od uśrednionej struktury powszechności dla wszystkich typów szkół łącznie. Podobnie zróżnicowana jest dynamika przemian w nauczaniu języków obcych. Dla uzyskania pełnego obrazu sytuacji należy przeprowadzać analizę przemian i osiągniętego stanu w zakresie nauczania języków obcych odrębnie dla poszczególnych typów szkół.

Szkoły podstawowe

Dynamikę przemian w nauczaniu języków obcych w szkołach podstawowych obrazują zestawienia w tabeli 3. Pokazano w niej liczby uczniów uczących się obowiązkowo języków obcych w szkole podstawowej ogółem oraz z podziałem na miasto i wieś. Z przyczyn demograficznych liczba uczniów w szkole podstawowej w roku szkolnym 2008/2009 zmniejszyła się w stosunku do roku ubiegłego. Zmalały też liczby uczniów uczących się języka niemieckiego i rosyjskiego; względny

Tabela. 3.

**Uczniowie uczący się języka obcego
w szkołach podstawowych
jako przedmiotu obowiązkowego [w tys. osób]**

OGÓŁEM

	Angielski	Francuski	Niemiecki	Rosyjski
stan 2007 r	1596,97	6,79	306,10	33,76
stan 2008 r	1911,86	6,94	290,32	26,61
zmiana (w osobach)	314,89	0,15	-15,78	-7,15
zmiana w %	19,7%	2,2%	-5,2%	-21,2%

MIASTO

	Angielski	Francuski	Niemiecki	Rosyjski
stan 2007 r	962,46	5,64	169,54	5,92
stan 2008 r	1145,55	5,61	157,42	5,28
zmiana (w osobach)	183,09	-0,03	-12,12	-0,64
zmiana w %	19,0%	-0,5%	-7,1%	-10,8%

WIEŚ

	Angielski	Francuski	Niemiecki	Rosyjski
stan 2007 r	634,51	1,15	136,55	27,84
stan 2008 r	766,32	1,33	132,89	21,34
zmiana (w osobach)	131,81	0,18	-3,66	-6,50
zmiana w %	20,8%	15,7%	-2,7%	-23,3%

spadek wynosił odpowiednio [5,2 % i 21,2 %]. Równocześnie zwiększyła się znacznie liczba dzieci uczących się języka angielskiego [o 314,9 tys. osób] i trochę liczba dzieci uczących się francuskiego [o 0,15 tys. osób]. Taki duży przyrost dla języka angielskiego wynika prawdopodobnie ze zwiększonej liczby osób w klasach I – III, które zaczęły się obowiązkowo uczyć języka obcego.

Porównując liczby uczniów uczących się różnych języków obcych w szkołach miejskich jak i wiejskich zauważamy, że językiem dominującym w obu typach szkół był angielski, a na drugim miejscu znalazł się język niemiecki [por. rys. C].

Uczniowie szkół podstawowych w roku szkolnym 2007/2008 uczą się obowiązkowo również innych języków obcych oprócz czterech najbardziej powszechnych :

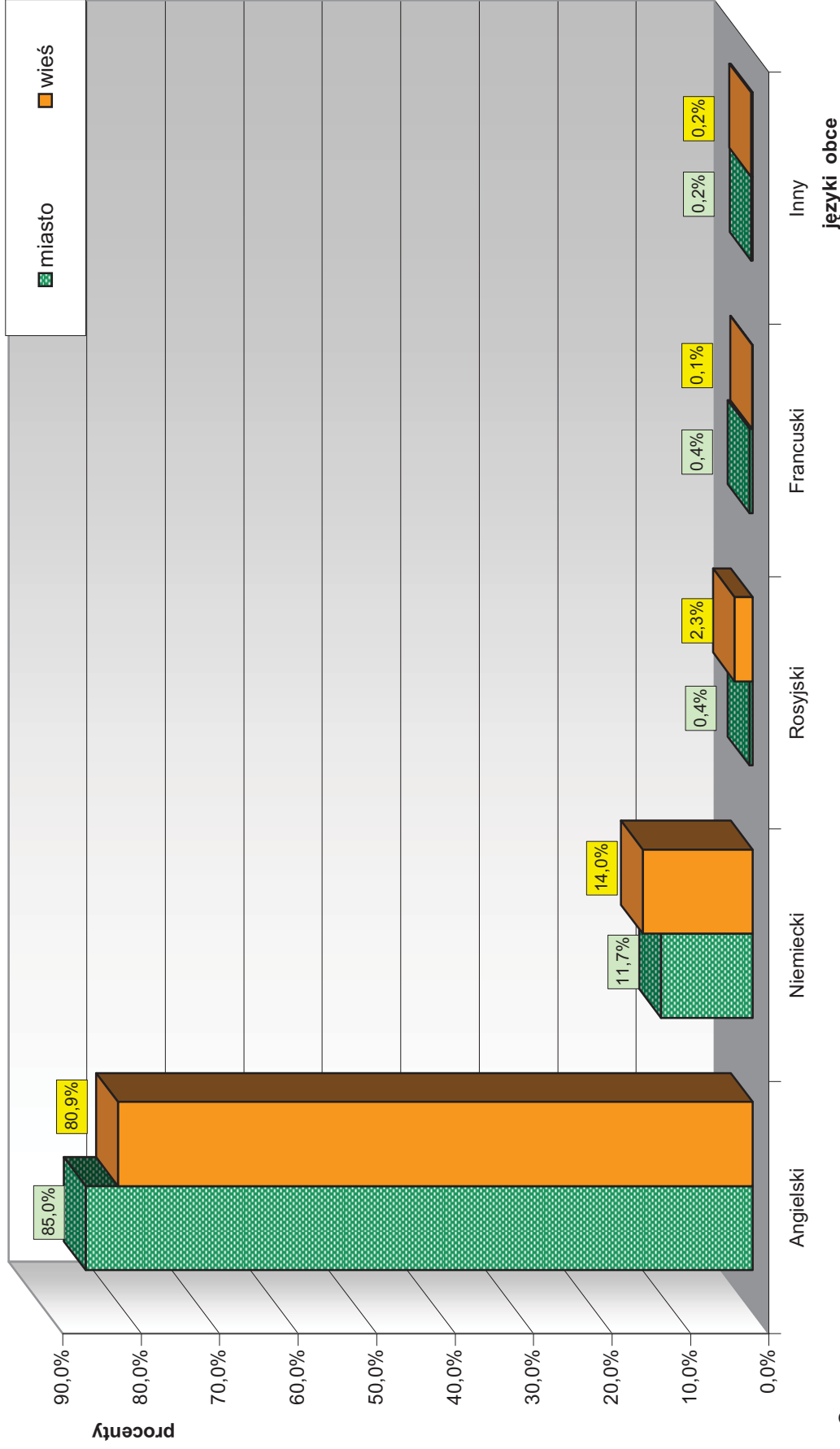
języka hiszpańskiego - 0,80 tys. uczniów
języka włoskiego - 0,04 tys. uczniów
innego języka - 3,53 tys. uczniów

Razem uczyło się obowiązkowo innych języków obcych (łącznie z hiszpańskim i włoskim) 4,37 tys. uczniów szkół podstawowych. W porównaniu do poprzedniego roku szkolnego grupa ta wzrosła o 580 osób.

Wskaźniki powszechności nauczania obowiązkowego języków obcych w szkołach podstawowych ogółem pokazuje poniższe zestawienie:

<i>rok 2007</i>	<i>rok 2008</i>
język angielski - 62,6%	język angielski - 83,3 %
język niemiecki - 12,0 %	język niemiecki - 12,7 %
język rosyjski - 1,3 %	język rosyjski - 1,2 %
język francuski - 0,3 %	język francuski - 0,3 %

Szkoły podstawowe - wskaźniki powszechności nauczania obowiązkowego języków obcych.



Rys.C

łacina	-	0,0 %	łacina	-	0,0 %
język hiszpański	-	0,0 %	język hiszpański	-	0,0 %
język włoski	-	0,0 %	język włoski	-	0,0 %
inne języki	-	0,1 %	inne języki	-	0,2 %

Po uwzględnieniu nauczania dodatkowego języków obcych wskaźniki powszechności nauczania dla czterech najbardziej popularnych języków obcych wynoszą w roku szkolnym 2008/2009 :

- język angielski - 90,8 %
- język niemiecki - 19,4 %
- język francuski - 0,8 %

Na wykresie C przedstawione zostały wskaźniki powszechności nauczania obowiązkowego języków obcych w szkołach podstawowych z uwzględnieniem podziału na szkoły miejskie i wiejskie. W przypadku najbardziej popularnego języka angielskiego wskaźnik powszechności nauczania w szkołach miejskich jest o 4,1 % wyższy od wskaźnika w szkołach wiejskich. W porównaniu do poprzedniego roku szkolnego różnica między wskaźnikiem w szkołach miejskich i wiejskich zmalała dwukrotnie. Wskaźniki powszechności nauczania dwóch języków : niemieckiego i rosyjskiego są wyższe w szkołach wiejskich. Natomiast wskaźnik powszechności języka francuskiego ma czterokrotną przewagę w szkołach miejskich.

Gimnazja

Gimnazja funkcjonują w polskiej oświacie od 1 września 1999 roku. Od roku szkolnego 2001/2002 w gimnazjach uczą się uczniowie wszystkich klas : I, II i III. Tabela 4 pokazuje liczby uczniów uczących się języków obcych w ciągu dwóch ostatnich lat szkolnych tj. roku szkolnego 2007/2008 oraz 2008/2009. Dotyczy ona sytuacji ogółem w gimnazjach oraz gimnazjów w miastach i na wsi.

Od roku 2002 liczba gimnazjalistów w Polsce maleje z przyczyn demograficznych. Dlatego w okresie ostatnich kilku lat 2004 – 2008 obserwujemy zmniejszenie się liczby uczniów uczących się wszystkich czterech języków obcych: niemieckiego, rosyjskiego, angielskiego i francuskiego. W ciągu ostatniego roku szkolnego najbardziej zmniejszyła się bezwzględnie liczba uczniów uczących się języka niemieckiego [o 34,4 tys.osób]. Natomiast największy spadek względny dotyczył uczniów uczących się języka francuskiego [- 25 %].

Znaczna grupa gimnazjalistów uczyła się dodatkowo w minionym roku szkolnym języków obcych:

- języka angielskiego - 161,18 tys. osób
- języka niemieckiego - 384,25 tys. osób
- języka francuskiego - 25,63 tys. osób
- innych języków obcych - 85,57 tys. osób

W porównaniu z rokiem szkolnym 2007/2008 zmały liczby uczniów uczących się dodatkowo języka angielskiego, niemieckiego i francuskiego.

Struktura powszechności nauczania obowiązkowego języków obcych w gimnazjach w roku szkolnym 2008/2009, wyrażona w procentach ogółu uczniów wyglądała następująco:

Tabela. 4.

**Uczniowie uczący się języka obcego
jako przedmiotu obowiązkowego
[w tys. osób] w gimnazjach .**

OGÓŁEM

	Angielski	Francuski	Niemiecki	Rosyjski
stan 2007 r	1122,75	17,19	374,60	29,16
stan 2008 r	1090,58	12,90	340,19	23,43
zmiana (w osobach)	-32,17	-4,29	-34,41	-5,73
zmiana w %	-2,9%	-25,0%	-9,2%	-19,7%

MIASTO

	Angielski	Francuski	Niemiecki	Rosyjski
stan 2007 r	720,2	14,94	247,78	11,39
stan 2008 r	701,19	11,18	219,99	9,14
zmiana (w osobach)	-19,01	-3,76	-27,79	-2,25
zmiana w %	-2,6%	-25,2%	-11,2%	-19,8%

WIEŚ

	Angielski	Francuski	Niemiecki	Rosyjski
stan 2007 r	402,55	2,25	126,82	17,77
stan 2008 r	389,39	1,71	120,19	14,28
zmiana (w osobach)	-13,16	-0,54	-6,63	-3,49
zmiana w %	-3,3%	-24,0%	-5,2%	-19,6%

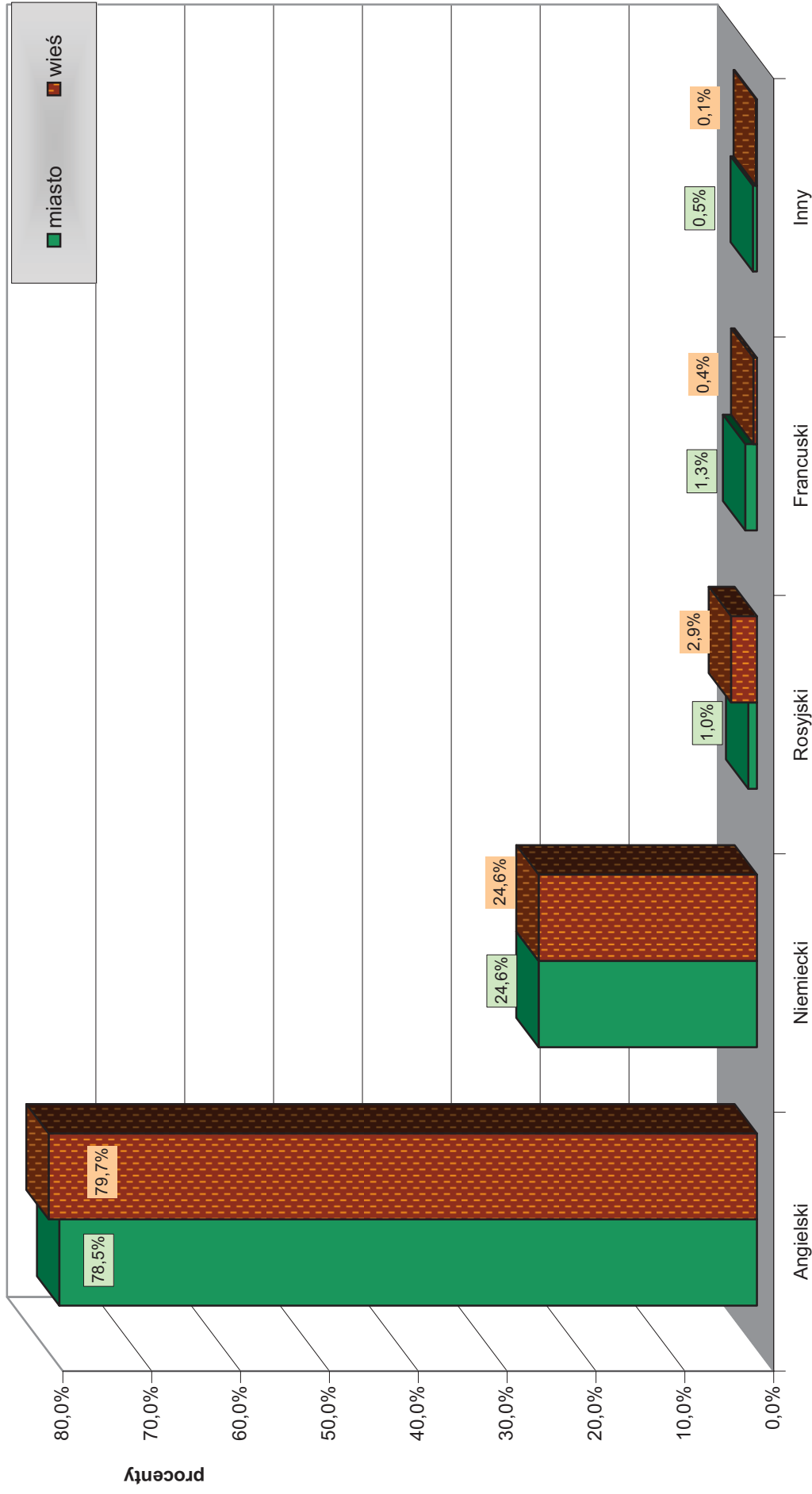
język angielski	-	79,0 %
język niemiecki	-	24,6 %
język rosyjski	-	1,7 %
język francuski	-	0,9 %
łacina	-	0,0 %
język hiszpański	-	0,2 %
język włoski	-	0,0 %
inny język	-	0,1 %

Wskaźniki powszechności nauczania obowiązkowego następujących języków obcych : niemieckiego , rosyjskiego i francuskiego były wyższe w gimnazjach niż w szkołach podstawowych. Udział procentowy gimnazjalistów uczących się dodatkowo języków obcych był większy dla wszystkich języków obcych szkołach gimnazjalnych. Po uwzględnieniu nauczania dodatkowego języków obcych wskaźniki powszechności wykazały następujące wartości:

język angielski	-	90,7 %
język niemiecki	-	52,4 %
język francuski	-	2,8 %

Wskaźniki powszechności nauczania czterech rozważanych języków obcych z podziałem na gimnazjach miejskie i wiejskie pokazano na wykresie D. W gimnazjach wiejskich językiem dominującym jest język angielski ze wskaźnikiem 79,7 %, a kolejne miejsca zajmują: niemiecki , rosyjski i francuski. W gimnazjach miejskich kolejność wskaźników powszechności angielskiego i niemieckiego jest podobna. Natomiast na miejscu trzecim po angielskim i niemieckim znalazł się język francuski, a na czwartym język rosyjski. Wskaźniki powszechności nauczania takich języków obcych jak : hiszpański, włoski i łacina są w gimnazjach wiejskich zerowe, a w gimnazjach miejskich wyższe od zera.

Wskaźniki powszechności nauczania obojętnego języków obcych w gimnazjach.



Rys. D.

Biorąc pod uwagę wartości wskaźników powszechności języków obcych w gimnazjach w roku bieżącym i w poprzednich latach możemy uznać dynamikę przemian zachodzącą w tym zakresie za zadowalającą.

Zasadnicze szkoły zawodowe.

Tabela 6 pokazuje liczby uczniów uczących się obowiązkowo języków obcych w zasadniczych szkołach zawodowych.

Od roku szkolnego 2002/2003 funkcjonują w szkołach zasadniczych klasy pierwsze, drugie i trzecie. W roku szkolnym 2008/2009 największa liczba uczniów uczyła się obowiązkowo języka angielskiego – 102,80 tys. osób. Drugie miejsce zajmował język niemiecki, a trzecie język rosyjski. Od roku szkolnego 2007/2008 język angielski wysunął się na pierwsze miejsce w szkołach zasadniczych pod względem liczby uczących się języków obcych. Wcześniej pierwsze miejsce przez kilka lat zajmował język niemiecki. W ciągu minionego roku szkolnego liczba uczniów w tych szkołach uczących się języka angielskiego wzrosła o 10,6 tys. osób, a języka niemieckiego o 1,3 tys. osób. Równocześnie zaobserwowano duży spadek względny liczby uczniów uczących się języka rosyjskiego i języka francuskiego. Uczniowie zasadniczych szkół zawodowych uczyli się ponadto obowiązkowo języka włoskiego. Łącznie w kraju były 103 takie osoby tj. zaledwie 0,04 % ogółu wszystkich uczniów. Nie zanotowano w roku szkolnym 2008/2009 uczniów uczących się innych języków obcych, chociaż występowali oni w poprzednich latach szkolnych.

Tabela 6. Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego [w tys. osób]

	Angielski	Francuski	Niemiecki	Rosyjski
Stan 2007 r.	92,21	3,47	88,02	37,96
Stan 2008 r.	102,80	3,21	89,30	31,91

Struktura powszechności nauczania obowiązkowego języków obcych w zasadniczych szkołach zawodowych w latach 2007 i 2008 przedstawiała się następująco:

	<i>rok 2007</i>	<i>rok 2008</i>
język angielski	39,1%	43,0 %
język niemiecki	37,4 %	37,3 %
język rosyjski	16,1 %	13,3 %
język francuski	1,5 %	1,3 %

Przemiany zachodzące w nauczaniu języków obcych w zasadniczych szkołach zawodowych następowały o wiele wolniej niż w innych typach szkół. Po raz drugi wskaźnik powszechności angielskiego

języka [43 %] zajął pierwsze miejsce i powiększył swój udział w stosunku do języka niemieckiego. Wskaźnik powszechności rosyjskiego przesunął się na trzecią pozycję , podobnie jak w szkołach innego typu.

Powszechność nauczania języków obcych jako przedmiotu dodatkowego w zasadniczych szkołach zawodowych była niska. Łącznie uczyło się dodatkowo języka obcego w minionym roku szkolnym 2355 uczniów tj. o 440 więcej niż rok wcześniej. Największą popularnością cieszyły się języki: angielski [1172 osoby] i niemiecki [1005 osób].

Licea ogólnokształcące

W liceach ogólnokształcących po reformie ustroju szkolnego mamy trzy klasy: pierwszą, drugą i trzecią zamiast czterech w starym liceum .W klasach tych uczą się absolwenci szkół gimnazjalnych. W tym rozdziale uwzględnieni zostali uczniowie trzyletnich liceów ogólnokształcących i dwuletnich uzupełniających liceów ogólnokształcących dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych. W tabeli 7 pokazano liczby uczniów uczących się obowiązkowo języków obcych w liceach ogólnokształcących, w latach : 2007/2008 i 2008/2009.

Liczby uczniów w ponadgimnazjalnych szkołach maleją od kilku lat z przyczyn demograficznych. W ciągu ostatniego roku zmniejszyły się liczby uczniów uczących się trzech języków zachodnich oraz języka rosyjskiego. Największy bezwzględny spadek zanotowano dla języków: angielskiego [-22,8 tys. uczniów] i niemieckiego [- 21,1 tys. uczniów], a

największy spadek względny dla języka rosyjskiego [- 5,2 %]. W porównaniu do roku szkolnego 2007/2008 spadki względne dla języków: rosyjskiego, niemieckiego i francuskiego zmalały, natomiast dla języka angielskiego spadek względny pozostał na tym samym poziomie.

Tabela 7. Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego [w tys. osób]

	Angielski	Francuski	Niemiecki	Rosyjski
Stan 2007 r.	690,85	82,35	464,95	68,08
Stan 2008 r.	668,06	80,09	443,83	64,55
Zmiana w osobach	-22,79	-2,26	-21,12	-3,53
Zmiana w %	-3,3%	-2,7%	-4,5%	-5,2%

W roku szkolnym 2008/2009 młodzież liceów ogólnokształcących uczyła się obowiązkowo jeszcze innych języków obcych , poza wymienionymi w tabeli 7. Wyglądało to następująco:

łaciny – 26,42 tys. uczniów

hiszpańskiego – 14,22 tys. uczniów

włoskiego – 9,29 tys. uczniów

innego – 0,79 tys. uczniów

W porównaniu do roku szkolnego 2007/2008 liczba uczniów uczących się obowiązkowo języka hiszpańskiego wzrosła. Natomiast liczby uczniów uczących się łaciny i języka włoskiego zmalały. Najbardziej, bo ponad dwukrotnie zmniejszyła się liczba uczniów w liceach ogólnokształcących uczących się innych języków obcych.

Uwaga! W liceach ogólnokształcących obowiązują dwa języki obce. W zestawieniach tabelarycznych uczniowie tych szkół są więc liczeni dwukrotnie.

W liceach ogólnokształcących młodzież uczy się również języków obcych dodatkowo. W roku szkolnym 2008/2009 sytuacja przedstawiała się następująco:

język angielski - 16,39 tys. uczniów

język francuski - 7,66 tys. uczniów

język niemiecki - 34,31 tys. uczniów

języki inne [w tym rosyjski] - 34,49 tys. uczniów

Liczby uczniów uczących się dodatkowo języków : angielskiego i niemieckiego znacznie zmalały.

Strukturę powszechności nauczania języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego (w % ogółu uczniów) pokazano poniżej:

	<i>Rok 2007</i>	<i>Rok 2008</i>
język angielski	96,5 %	97,1 %
język niemiecki	65,0 %	64,5 %
język rosyjski	9,5 %	9,4 %
język francuski	11,5 %	11,6 %
łacina	4,2 %	3,8 %

język włoski	1,4 %	1,4 %
język hiszpański	1,8 %	2,1 %
inny język	0,25 %	0,1 %

Wskaźniki powszechności nauczania języków: angielskiego i niemieckiego jako przedmiotu dodatkowego w liceach ogólnokształcących są dużo niższe w porównaniu do innego typu szkół na przykład podstawowych czy gimnazjów. Dlatego łączne wskaźniki powszechności dla trzech języków zachodnich są tylko nieznacznie wyższe od wskaźników nauczania obowiązkowego.

	<i>Rok 2007</i>	<i>Rok 2008</i>
język angielski	99,8 %	99,5 %
język niemiecki	70,6 %	69,5 %
język francuski	12,6 %	12,7 %

Dynamika przemian w nauczaniu języków obcych w liceach ogólnokształcących w latach 2007 i 2008 jest bardzo niska w porównaniu do przemian w latach wcześniejszych. Świadczy to o osiągnięciu w tych szkołach stanu, zbliżonego do pułapu potrzeb uczniowskich.

Licea profilowane

Licea profilowane to stosunkowo nowy typ szkoły, który funkcjonuje w polskiej oświacie od 1 września 2002 roku. Szkołę tę zaliczamy podobnie jak licea ogólnokształcące, zasadnicze szkoły zawodowe i technika do szkół ponadgimnazjalnych. W tabeli 9 pokazano liczby uczniów

uczących się obowiązkowo języków obcych w tych liceach w roku szkolnym 2007/2008 i w roku ubiegłym 2008/2009.

Tabela 9. Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego [w tys. osób]

	Angielski	Francuski	Niemiecki	Rosyjski
Stan 2007 r.	104,93	6,50	83,13	17,53
Stan 2008 r.	68,93	3,77	52,56	11,19

Podobnie jak w innych szkołach ponadgimnazjalnych liczba uczniów w liceach profilowanych zmniejszyła się. Jest to wyjątkowo duży spadek, bo aż o 38 tys. uczniów mniej uczyło się w nich w minionym roku szkolnym. Z tego powodu liczby uczniów uczących się wszystkich czterech języków obcych w tych szkołach bardzo zmaleły. Największy spadek bezwzględny wystąpił dla języka angielskiego i wyniósł [- 36 tys. osób] oraz niemieckiego [- 30,6 tys. osób]. Natomiast spadki względne dla wszystkich, czterech wymienionych języków przekroczyły 34 procent; najwięcej w przypadku języka francuskiego [- 42,5 %]. Pewna grupa uczniów w liceach profilowanych uczy się także obowiązkowo innych języków obcych, łącznie 540 osób.

Strukturę powszechności nauczania obowiązkowego języków obcych w liceach profilowanych (w % ogółu uczniów) pokazano niżej :

	<i>Rok 2007</i>	<i>Rok 2008</i>
język angielski	94,9 %	95,0 %
język niemiecki	75,2 %	72,5 %
język rosyjski	15,9 %	15,4 %
język francuski	5,8 %	5,2 %
język hiszpański	0,2 %	0,3 %
język włoski	0,2 %	0,2 %
język łaciński	0,0%	0,2 %
inny język	0,1 %	0,0 %

Na przestrzeni ostatniego roku wzrosły wskaźniki powszechności języka : angielskiego, hiszpańskiego i łacińskiego. Wskaźnik powszechności nauczania innych języków obcych w liceach profilowanych spadł w tym czasie do zera.

Uczniowie liceów profilowanych uczyli się również dodatkowo języków obcych. W roku szkolnym 2008/2009 liczba uczących się wynosiła 9,7 tys. osób. Oznacza to spadek o 1,7 tys. uczniów w stosunku do roku szkolnego 2007/2008. Najwięcej uczniów uczyło się języka niemieckiego 4,29 tys. osób.

Jeżeli uwzględnimy uczniów, którzy uczą się języka obcego jako przedmiotu dodatkowego łączne wskaźniki powszechności nauczania języków zachodnioeuropejskich w tych szkołach trochę wzrosną i będą następujące :

2 0 0 8 r.

język angielski	99,2 %
język niemiecki	78,4 %
język francuski	6,3 %

Technika

Technika zaliczane są do szkół ponadgimnazjalnych, podobnie jak licea ogólnokształcące i licea profilowane. Po reformie ustroju szkolnego w technikach uczą się absolwenci szkół gimnazjalnych, a w technikach uzupełniających absolwenci zasadniczych szkół zawodowych. Dane dotyczące techników nie uwzględniają uczniów ze szkół artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe.

Dynamikę przemian w nauczaniu języków obcych w technikach i technikach uzupełniających przedstawia tabela **8.**

Tabela 8. Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego [w tys. osób]

	Angielski	Francuski	Niemiecki	Rosyjski
Stan 2007 r.	516,36	27,84	421,29	76,56
Stan 2008 r.	526,35	26,88	424,49	69,87

Największa liczba uczniów w tych szkołach uczyła się obowiązkowo języka angielskiego – 526,35 tys. osób oraz niemieckiego – 424,49 tys. osób. Na przestrzeni lat 2007/2008 i 2008/2009 zwiększyły się liczby uczniów uczących się języków: angielskiego – przyrost o ok. 10 tys. osób tj. 1,9 % i niemieckiego - przyrost o 3,2 tys. osób tj. o 0,76 %. Równocześnie spadła liczba osób uczących się języka rosyjskiego i francuskiego. Duży spadek

bezwzględny i względny dotyczył języka rosyjskiego i wynosił [- 8,7 %]. . Popularność nie wymienionych w tabeli 8 języków obcych takich jak : włoskiego, łaciny i hiszpańskiego jako przedmiotu obowiązkowego była znacznie niższa w technikach niż w liceach ogólnokształcących. Natomiast liczba uczących się jeszcze innych języków obcych była wyższa w technikach. Łącznie grupa uczących się wynosiła w roku szkolnym 2008/2009 1330 uczniów tj. 52 % wszystkich uczniów uczących się innego języka poza czterema, najbardziej popularnymi , wymienionymi w tabeli.

Struktura powszechności nauczania języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego:

	<i>2 0 0 7 r.</i>	<i>2 0 0 8 r.</i>
język angielski	94,0 %	94,8 %
język niemiecki	76,7 %	76,4 %
język rosyjski	13,9 %	12,6 %
język francuski	5,1 %	4,8 %
język łaciński	0,0 %	0,0 %
język hiszpański	0,1 %	0,1 %
język włoski	0,05 %	0,1 %
inny język	0,2 %	0,2 %

Największą zmianę zanotowano dla języka rosyjskiego; wskaźnik powszechności tego języka zmniejszył się o 1,3 punktów proc. Niewielkie zmiany wartości zanotowano dla wskaźników powszechności pozostałych języków obcych.

Pewna grupa uczniów techników uczyła się języka obcego jako przedmiotu dodatkowego. W roku szkolnym 2008/2009 wyglądało to następująco:

język niemiecki - 19,64 tys. uczniów

język angielski	-	11,57 tys. uczniów
język francuski	-	1,99 tys. uczniów
inne języki	-	7,44 tys. uczniów

Jeżeli uwzględnimy uczniów uczących się języka obcego jako przedmiotu dodatkowego wskaźniki powszechności nauczania języków zachodnioeuropejskich w tych szkołach nieznacznie wzrosną w stosunku do nauczania obowiązkowego języków obcych.

	<i>2007 rok</i>	<i>2008 rok</i>
język angielski	95,7 %	96,9 %
język niemiecki	79,9 %	79,9 %
język francuski	5,5 %	5,2 %

W stosunku do ubiegłego roku szkolnego 2007/2008 łączny wskaźnik powszechności języka angielskiego uległ zwiększeniu, języka francuskiego nieznacznie się zmniejszył, a języka niemieckiego pozostał na tym samym poziomie.

Szkoły policealne

W tabeli 10 pokazane zostały liczby uczniów uczących się obowiązkowo czterech podstawowych języków obcych w szkołach policealnych. Są to głównie szkoły policealne [ponadgimnazjalne], ale również niewielka liczba szkół policealnych [ponadpodstawowych], które

występowały w roku 2007/2008 tylko w niektórych województwach. Największa grupa uczniów – 4,80 tys. osób uczyła się obowiązkowo języka angielskiego, a najmniejsza – 0,13 tys. osób języka rosyjskiego. W stosunku do roku szkolnego 2007/2008 liczba uczących się każdego z czterech języków zmalała. Obserwujemy szczególnie duże spadki względne; największy spadek względny wystąpił dla języka rosyjskiego - 64,8 %. W zestawieniu z innymi typami szkół, omawianymi wcześniej w tym raporcie są to największe spadki względne liczby uczniów uczących się obowiązkowo języków obcych.

Tabela 10. Uczniowie uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego [w tys. osób]

	Angielski	Francuski	Niemiecki	Rosyjski
Stan 2007 r.	7,36	0,58	1,59	0,37
Stan 2008 r.	4,80	0,34	0,96	0,13
zmiana w osobach	-2,56	- 0,24	- 0,63	- 0,24
zmiana w %	- 34,7%	- 41,4%	- 39,6%	- 64,8%

Wskaźniki powszechności nauczania języków obcych jako przedmiotu obowiązkowego wyglądają następująco w roku szkolnym bieżącym i ubiegłym :

Rok 2007

język angielski	-	22,3 %
język niemiecki	-	4,8 %
język francuski	-	1,8 %
język rosyjski	-	1,1 %
język łaciński	-	2,2 %
język hiszpański	-	0,1 %
język włoski	-	0,0 %
inny język	-	0,6 %

Rok 2008

język angielski	-	14,7 %
język niemiecki	-	2,9 %
język francuski	-	1,0 %
język rosyjski	-	0,4 %
język łaciński	-	1,4 %
język hiszpański	-	0,0 %
język włoski	-	0,1 %
inny język	-	0,3 %

Jeżeli uwzględnimy nauczanie języków zachodnich jako przedmiotu dodatkowego wskaźniki powszechności będą miały następujące wartości:

Rok 2007

język angielski	-	35,4 %
język niemiecki	-	5,7 %
język francuski	-	1,8 %

Rok 2008

język angielski	-	29,1 %
język niemiecki	-	3,8 %
język francuski	-	1,0 %

Dodatkowo innego języka obcego, oprócz angielskiego, niemieckiego i francuskiego uczyło się w tych szkołach w minionym roku szkolnym około 0,67 tys. osób. Wskaźnik powszechności nauczania dodatkowego innego języka wynosił 2,1 %.

Liczba nauczanych języków obcych według typu szkoły.

Interesującym zagadnieniem jest liczba nauczanych języków obcych w różnych typach szkół w Polsce. Umieszczone w raporcie tabele 17 i 18 udzielają odpowiedzi na dwa pytania dotyczące tego tematu. W tabeli 17 podano liczby uczniów uczących się w roku szkolnym 2008/2009 w każdym typie szkoły : jednego języka obcego, dwóch lub trzech języków obcych. W tabeli 18 podane zostały udziały procentowe uczniów uczących się jednego, dwóch lub trzech języków obcych w stosunku do łącznej liczby uczących się wszystkich języków w danej szkole.

W szkołach podstawowych największy udział procentowy - 85,7 % miały dzieci uczące się jednego języka obcego. Sześciokrotnie niższy był udział dzieci uczących się dwóch języków obcych.

W szkołach gimnazjalnych największy udział mieli uczniowie uczący się dwóch języków obcych - 50,5 %. Ale ich przewaga nad uczącymi się jednego języka wynosiła zaledwie 1,4 %.

W szkołach ponadgimnazjalnych : liceach ogólnokształcących, liceach profilowanych i technikach zdecydowaną przewagę mieli uczniowie uczący się dwóch języków obcych . W liceach profilowanych i technikach udział ten wynosił odpowiednio : 96,7 % i 95,2 %. W liceach ogólnokształcących najwyższy ze wszystkich typów szkół był udział uczniów uczących się jednocześnie trzech języków obcych - 6,72 %.

W szkołach zasadniczych i szkołach policealnych największy był udział uczniów uczących się jednego języka obcego Dla szkół zasadniczych wynosił on - 97,2 %, a policealnych – 91,3 % W wymienionych obu typach szkół udział uczniów uczących się trzech języków obcych był zerowy.

Tabela 18

Uczniowie uczący się obowiązkowo języków obcych [w %]
według liczby języków i typów szkół.

typ szkoły	jeden język	dwa języki	trzy języki	suma
ogółem	55,87%	43,01%	1,12%	100,00%
szkoły podstawowe	85,67%	14,23%	0,10%	100,00%
gimnazja	49,10%	50,48%	0,42%	100,00%
licea ogólnokształcące	5,11%	88,17%	6,72%	100,00%
szkoły zasadnicze	97,20%	2,80%	0,00%	100,00%
licea profilowane	3,38%	96,37%	0,24%	99,99%
technika i licea zawodowe	4,16%	95,16%	0,68%	100,00%
szkoły policealne	91,33%	8,67%	0,00%	100,00%

**Tabela 17 Uczniowie uczący się obowiązkowo języków obcych [w tys. osób]
według liczby języków i typów szkół.**

<i>typ szkoły</i>	<i>ogółem</i>	<i>jeden język</i>	<i>dwa języki</i>	<i>trzy języki</i>
<i>ogółem</i>	5088,83	2843,07	2188,73	57,03
<i>szkoły podstawowe</i>	2215,21	1897,8	315,3	2,11
<i>gimnazja</i>	1341,66	658,74	677,32	5,61
<i>licea ogólnokształcące</i>	675,95	34,51	595,99	45,45
<i>szkoły zasadnicze</i>	221,63	215,42	6,21	0,00
<i>licea profilowane</i>	70,66	2,39	68,09	0,17
<i>technika i licea zawodowe</i>	540,49	22,49	514,33	3,67
<i>szkoły policealne</i>	10,65	9,73	0,92	0,00

II. PRZESTRZENNY ROZKŁAD POWSZECHNOŚCI NAUCZANIA JĘZYKÓW OBCYCH

Powszechność nauczania poszczególnych języków obcych w układzie wojewódzkim jest bardzo zróżnicowana. Tabela 10 przedstawia łączne liczby uczniów we wszystkich szkołach razem uczących się czterech podstawowych języków obcych w szesnastu województwach w Polsce. W porównaniu do roku szkolnego 2007/2008 wzrosła liczba uczących się angielskiego we wszystkich województwach. W przypadku języka francuskiego wzrosła liczba uczniów w dwóch województwach: opolskim i podlaskim. Dla języka niemieckiego odnotowano wzrost tylko w województwie lubuskim, a dla języka rosyjskiego w województwie opolskim.

Rozpiętości przedziałów, w których mieszczą się procentowe wskaźniki powszechności nauczania języków obcych w województwach (we wszystkich typach szkół łącznie) w roku szkolnym 2008/2009 obrazuje poniższe zestawienie. Dla języków: angielskiego, niemieckiego i francuskiego są to sumy wskaźników powszechności nauczania języka jako przedmiotu obowiązkowego i dodatkowego. Dla języka: rosyjskiego, hiszpańskiego i włoskiego podane są wskaźniki powszechności nauczania obowiązkowego obu języków ze względu na brak danych do nauczania dodatkowego tych języków obcych.

język angielski	64,8 %	-	96,3 %
język francuski	1,4 %	-	5,9 %
język niemiecki	30,1 %	-	64,5 %
język rosyjski	0,7 %	-	11,4 %
język hiszpański	0,1 %	-	0,6 %
język włoski	0,03 %	-	0,5 %

Tabela 10 Uczniowie uczący się obowiązkowo języków obcych [w tys. osób]
według województw. Szkoły razem.

województwo	Angielski	Francuski	Niemiecki	Rosyjski
dolnośląskie	252752	8083	170690	4558
kujawsko-pomorskie	246626	6538	86159	16323
lubelskie	286251	7961	62290	37064
lubuskie	80736	4085	81865	1625
łódzkie	265811	7616	105115	14628
małopolskie	425280	18511	139421	11540
mazowieckie	606458	21518	134228	60599
opolskie	113867	2068	45133	966
podkarpackie	288909	8404	100448	9335
podlaskie	156437	3864	34046	18681
pomorskie	258770	5609	112361	6099
śląskie	530208	24194	154176	10885
świętokrzyskie	162377	3712	46558	11399
warmińsko-mazurskie	170713	2230	67352	10611
wielkopolskie	374564	10244	201227	10945
zachodniopomorskie	165910	3005	105780	3254

Przy dużym zróżnicowaniu wskaźników regionalnych wskaźniki ogólnokrajowe praktycznie nie dają pełnych informacji o nauczaniu języków obcych w poszczególnych województwach. W takiej sytuacji, w rozważaniach dotyczących nauczania języków obcych nie można pominąć analizy rozkładu przestrzennego. Przestrzenne rozkłady powszechności nauczania sześciu, wymienionych wyżej języków obcych jako przedmiotu: obowiązkowego, dodatkowego oraz łącznie obrazują tabele: 11, 12, 13, 14, 15 i 16.

Język rosyjski

Przestrzenny rozkład powszechności nauczania języka rosyjskiego obrazuje tabela 11 i mapka R. Rozpiętość wojewódzkich wskaźników powszechności języka rosyjskiego w minionym roku szkolnym wynosiła 10,7%. Wskaźniki powszechności uwzględniały tylko nauczanie obowiązkowe tego języka w szkołach. Brakowało danych o nauczaniu dodatkowym języka rosyjskiego. W roku szkolnym 2007/2008 rozpiętość wskaźników powszechności nauczania obowiązkowego tego języka była trochę większa i wynosiła 11,2 % .

Do województw o najwyższych wskaźnikach powszechności nauczania języka rosyjskiego należały w roku szkolnym 2008/2009 oraz w latach poprzednich:

lubelskie	-	11,4 % ogółu uczniów
podlaskie	-	10,8 % ogółu uczniów
mazowieckie	-	8,8 % ogółu uczniów

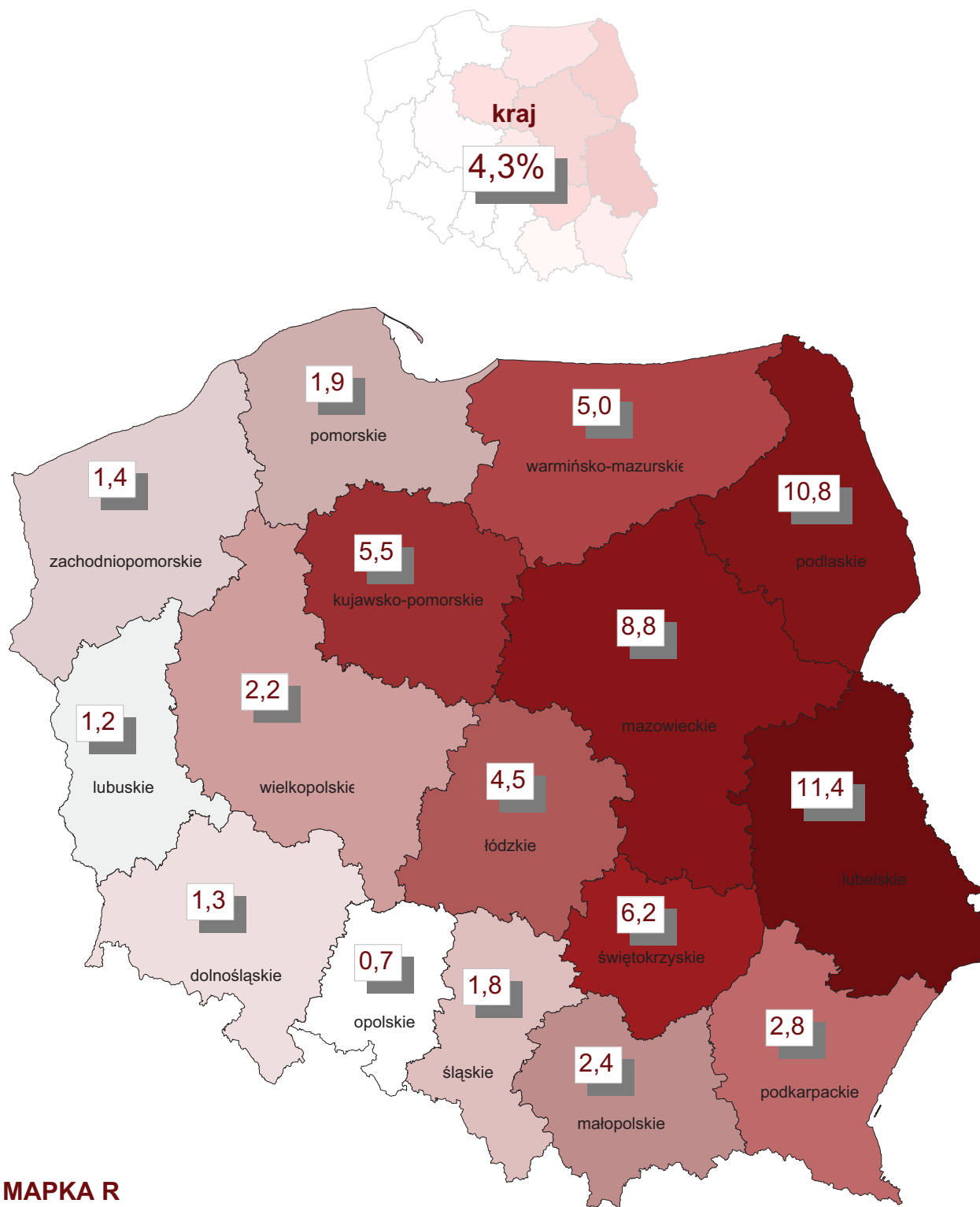
Najniższe wskaźniki powszechności nauczania języka rosyjskiego mały województwa leżące w zachodniej części Polski

opolskie	-	0,7 % ogółu uczniów
----------	---	---------------------

**Tab.11 Wskaźniki powszechności nauczania języka rosyjskiego
jako przedmiotu obowiązkowego według województw
w roku szkolnym 2008 / 2009 .**

województwo	wskaźnik powszechności (w % ogółu uczniów)
<i>dolnośląskie</i>	1,3%
<i>kujawsko-pomorskie</i>	5,5%
<i>lubelskie</i>	11,4%
<i>lubuskie</i>	1,2%
<i>łódzkie</i>	4,5%
<i>małopolskie</i>	2,4%
<i>mazowieckie</i>	8,8%
<i>opolskie</i>	0,7%
<i>podkarpackie</i>	2,8%
<i>podlaskie</i>	10,8%
<i>pomorskie</i>	1,9%
<i>śląskie</i>	1,8%
<i>świętokrzyskie</i>	6,2%
<i>warmińsko-mazurskie</i>	5,0%
<i>wielkopolskie</i>	2,2%
<i>zachodniopomorskie</i>	1,4%
Polska	4,3%

**Nauczanie języka rosyjskiego,
jako przedmiotu obowiązkowego
w r. szk. 2008/09 (w procentach ogółu uczniów)**



MAPKA R

lubuskie	-	1,2 %	ogółu uczniów
dolnośląskie	-	1,3 %	ogółu uczniów

W dwunastu województwach wskaźnik powszechności nauczania obowiązkowego tego języka w roku szkolnym 2008/2009 obniżył się w stosunku do roku szkolnego 2007/2008. Spadki wartości wskaźników wyrażone w punktach procentowych były jednak w tym roku znacznie mniejsze niż w latach wcześniejszych. W trzech województwach: podlaskim, warmińsko - mazurskim i opolskim wskaźniki powszechności trochę wzrosły. Natomiast w województwie zachodniopomorskim wartość wskaźnika nie uległa zmianie.

W uszeregowaniu języków obcych według stopnia powszechności język rosyjski nie zajmuje pierwszej i drugiej pozycji w żadnym województwie. W siedmiu województwach język rosyjski zajmuje trzecią pozycję, a w pozostałych czwartą, ostatnią pozycję na skali powszechności [porównaj tabele 11 i 14].

Język angielski

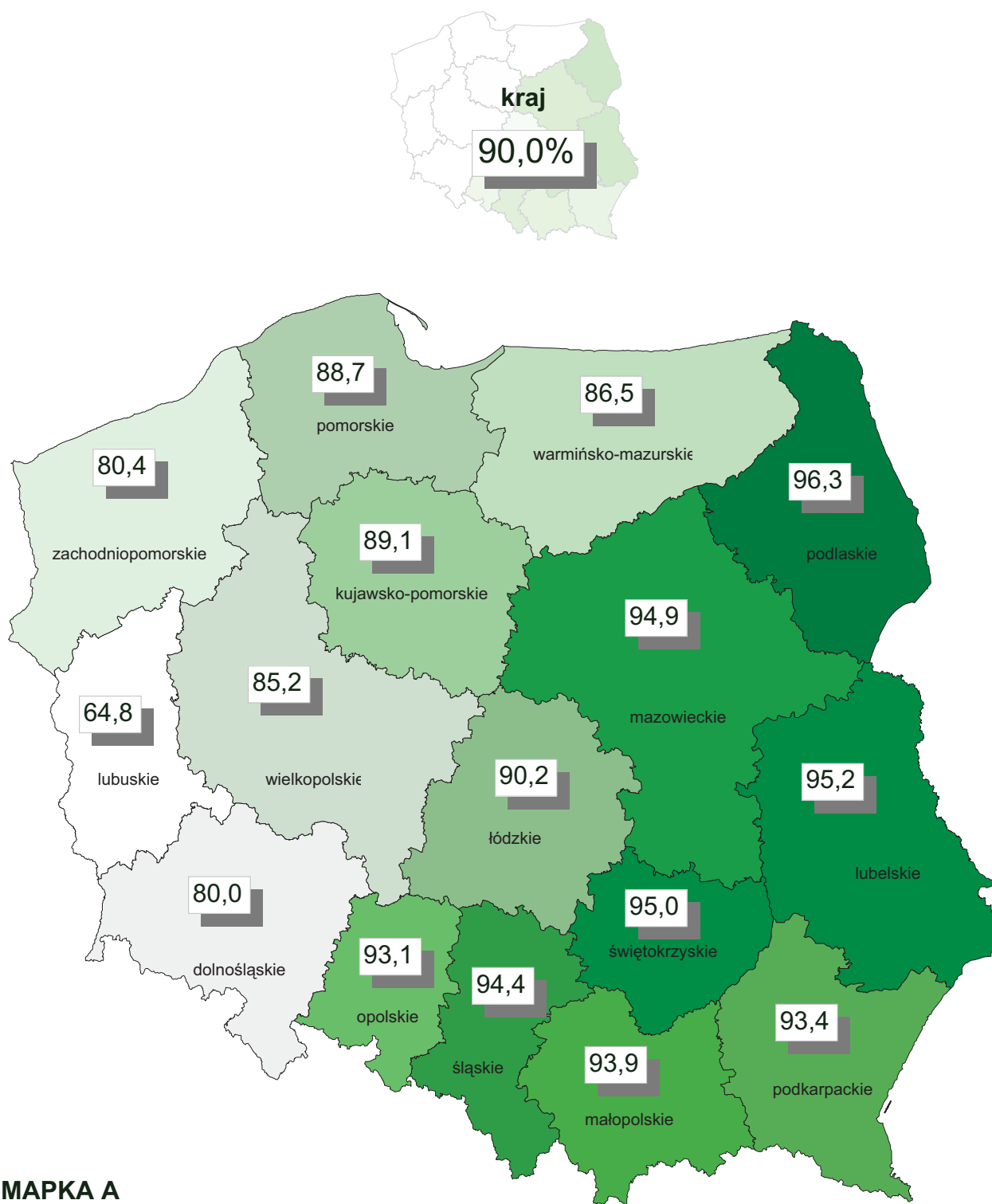
Przestrzenny rozkład wskaźnika powszechności nauczania języka angielskiego (jako przedmiotu obowiązkowego, dodatkowego oraz łącznie) w roku szkolnym 2008/2009 przedstawiają tabela 12 oraz mapka A . Widać duże zróżnicowanie wskaźnika powszechności nauczania języka angielskiego w szesnastu województwach. W nauczaniu obowiązkowym najwyższy wskaźnik powszechności miało woj. podlaskie - 90,6 %, a w nauczaniu dodatkowym woj. dolnośląskie i wielkopolskie po 9,8 %.

W latach szkolnych 2006/2007 oraz 2007/2008 województwami o najwyższych łącznych wskaźnikach powszechności nauczania tego języka

**Tabela 12. Wskaźniki powszechności nauczania języka angielskiego
według województw w roku szkolnym 2008 / 2009.**

województwo	wskaźnik powszechności (w % ogółu uczniów)		
	<i>obowiązkowo</i>	<i>dodatkowo</i>	<i>łącznie</i>
<i>dolnośląskie</i>	70,2%	9,8%	80,0%
<i>kujawsko-pomorskie</i>	82,7%	6,4%	89,1%
<i>lubelskie</i>	88,4%	6,8%	95,2%
<i>lubuskie</i>	56,9%	7,9%	64,8%
<i>łódzkie</i>	81,2%	9,0%	90,2%
<i>małopolskie</i>	87,6%	6,3%	93,9%
<i>mazowieckie</i>	88,3%	6,6%	94,9%
<i>opolskie</i>	86,4%	6,7%	93,1%
<i>podkarpackie</i>	87,9%	5,5%	93,4%
<i>podlaskie</i>	90,6%	5,7%	96,3%
<i>pomorskie</i>	81,4%	7,3%	88,7%
<i>śląskie</i>	89,8%	4,6%	94,4%
<i>świętokrzyskie</i>	88,8%	6,2%	95,0%
<i>warmińsko-mazurskie</i>	80,5%	6,0%	86,5%
<i>wielkopolskie</i>	75,4%	9,8%	85,2%
<i>zachodniopomorskie</i>	72,8%	7,6%	80,4%
<i>Polska</i>	83,0%	7,0%	90,0%

Nauczanie języka angielskiego, jako przedmiotu obowiązkowego i dodatkowego łącznie w r. szk. 2008/09 (w procentach ogółu uczniów)



MAPKA A

były: podlaskie i śląskie. Natomiast najniższy wskaźnik powszechności nauczania języka angielskiego miało województwo lubuskie. W roku szkolnym 2008/2009 w zakresie powszechności dwa pierwsze miejsca zajęły województwa: podlaskie i świętokrzyskie [por. tab.12]. W ciągu ostatniego roku wartości wskaźników w woj. podlaskim i świętokrzyskim wzrosły o około sześciu punktów procentowych. W dziewięciu województwach wartości wskaźników powszechności języka angielskiego przekroczyły 90 procent. W roku szkolnym 2007/2008 takich województw było tylko dwa.

W uszeregowaniu języków obcych według stopnia powszechności język angielski zajmuje pozycję pierwszą we wszystkich województwach. Po raz pierwszy w województwie lubuskim wskaźnik powszechności języka angielskiego wyprzedził wskaźnik powszechności języka niemieckiego o 0,3 punktu proc. [por. tabele 12 i 13].

Język niemiecki

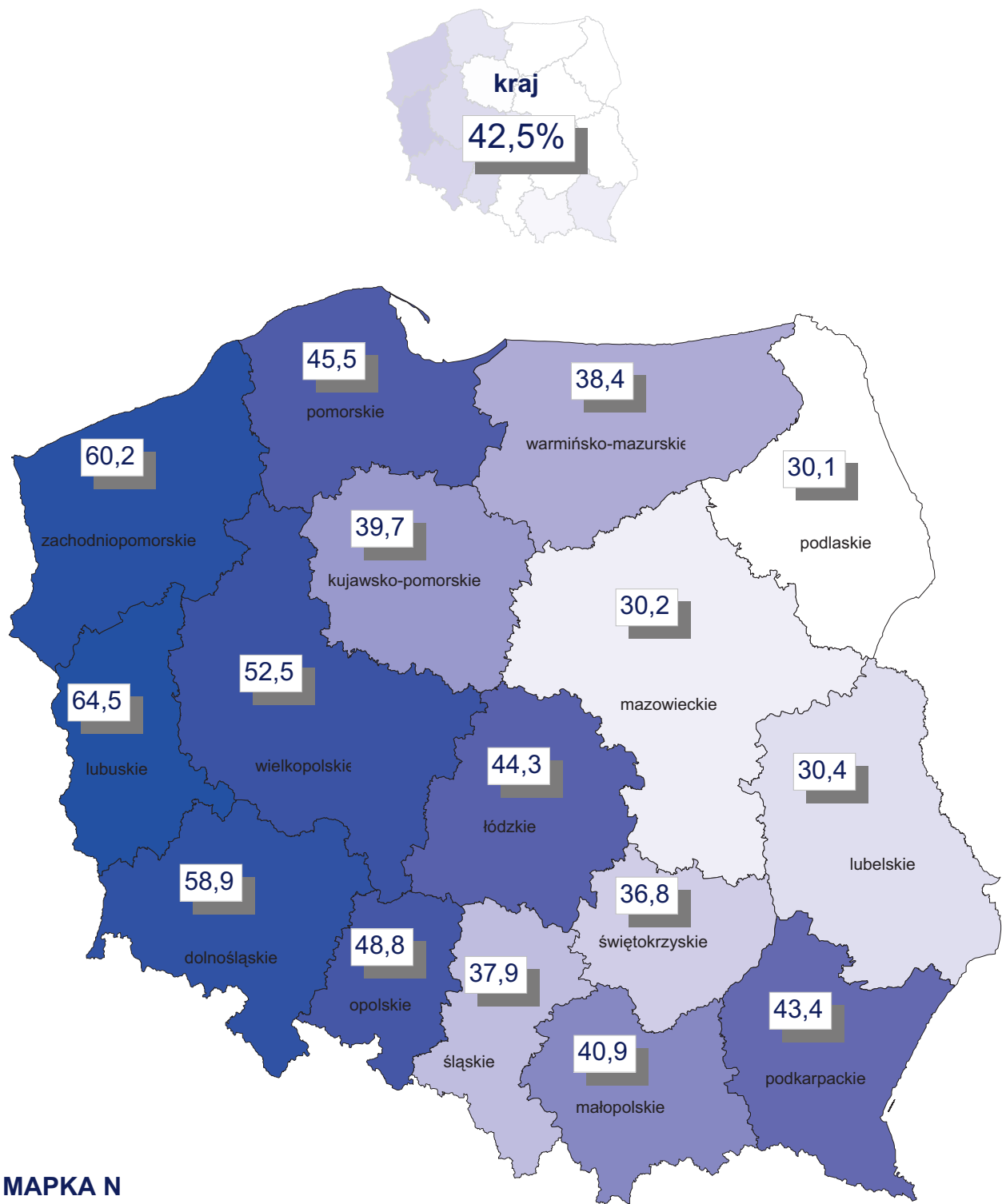
Przestrzenny rozkład wskaźnika powszechności nauczania języka niemieckiego (jako przedmiotu obowiązkowego, dodatkowego oraz łącznie) w roku szkolnym 2008/2009 przedstawiają tabela 13 i mapka N.

Powszechność nauczania języka niemieckiego w układzie wojewódzkim była w minionym roku szkolnym 2008/2009, podobnie jak przed dwoma laty bardziej zróżnicowana niż powszechność języka angielskiego. Rozpiętość skrajnych wartości wojewódzkich wskaźników powszechności języka niemieckiego wynosiła 34,40 % i powiększyła się trochę w stosunku do roku 2007/2008.

**Tabela 13. Wskaźniki powszechności nauczania języka niemieckiego
według województw w roku szkolnym 2008 / 2009 .**

województwo	wskaźnik powszechności (w % ogółu uczniów)		
	<i>obowiązkowo</i>	<i>dodatkowo</i>	<i>łącznie</i>
<i>dolnośląskie</i>	47,4%	11,5%	58,9%
<i>kujawsko-pomorskie</i>	28,9%	10,8%	39,7%
<i>lubelskie</i>	19,2%	11,2%	30,4%
<i>lubuskie</i>	57,7%	6,8%	64,5%
<i>łódzkie</i>	32,1%	12,2%	44,3%
<i>małopolskie</i>	28,7%	12,2%	40,9%
<i>mazowieckie</i>	19,5%	10,7%	30,2%
<i>opolskie</i>	34,2%	14,6%	48,8%
<i>podkarpackie</i>	30,6%	12,8%	43,4%
<i>podlaskie</i>	19,7%	10,4%	30,1%
<i>pomorskie</i>	35,4%	10,1%	45,5%
<i>śląskie</i>	26,1%	11,8%	37,9%
<i>świętokrzyskie</i>	25,5%	11,3%	36,8%
<i>warmińsko-mazurskie</i>	31,8%	6,6%	38,4%
<i>wielkopolskie</i>	40,5%	12,0%	52,5%
<i>zachodniopomorskie</i>	46,4%	13,8%	60,2%
<i>Polska</i>	31,2%	11,3%	42,5%

Nauczanie języka niemieckiego, jako przedmiotu obowiązkowego i dodatkowego łącznie w r. szk. 2008/09 (w procentach ogółu uczniów)



MAPKA N

Najwyższy wskaźnik powszechności języka niemieckiego jako przedmiotu obowiązkowego miało województwo lubuskie - 57,7 %, a jako przedmiotu dodatkowego – woj. opolskie – 14,6 %. Łączne wskaźniki powszechności języka niemieckiego są najwyższe w województwach: lubuskim i zachodniopomorskim, a najniższe w województwach podlaskim i mazowieckim [por. tab.13]. W stosunku do poprzedniego roku szkolnego wskaźniki powszechności nauczania języka niemieckiego zwiększyły się w dwunastu województwach, w dwóch nie zmieniły swoich wartości. W województwach : podlaskim i świętokrzyskim nastąpił nieznaczny spadek wartości wskaźnika powszechności. Nadal dominują w dziedzinie powszechności języka niemieckiego województwa w zachodniej części Polski .

W uszeregowaniu języków obcych język niemiecki zajmuje drugą pozycję we wszystkich województwach po pierwszej pozycji języka angielskiego.

Język francuski

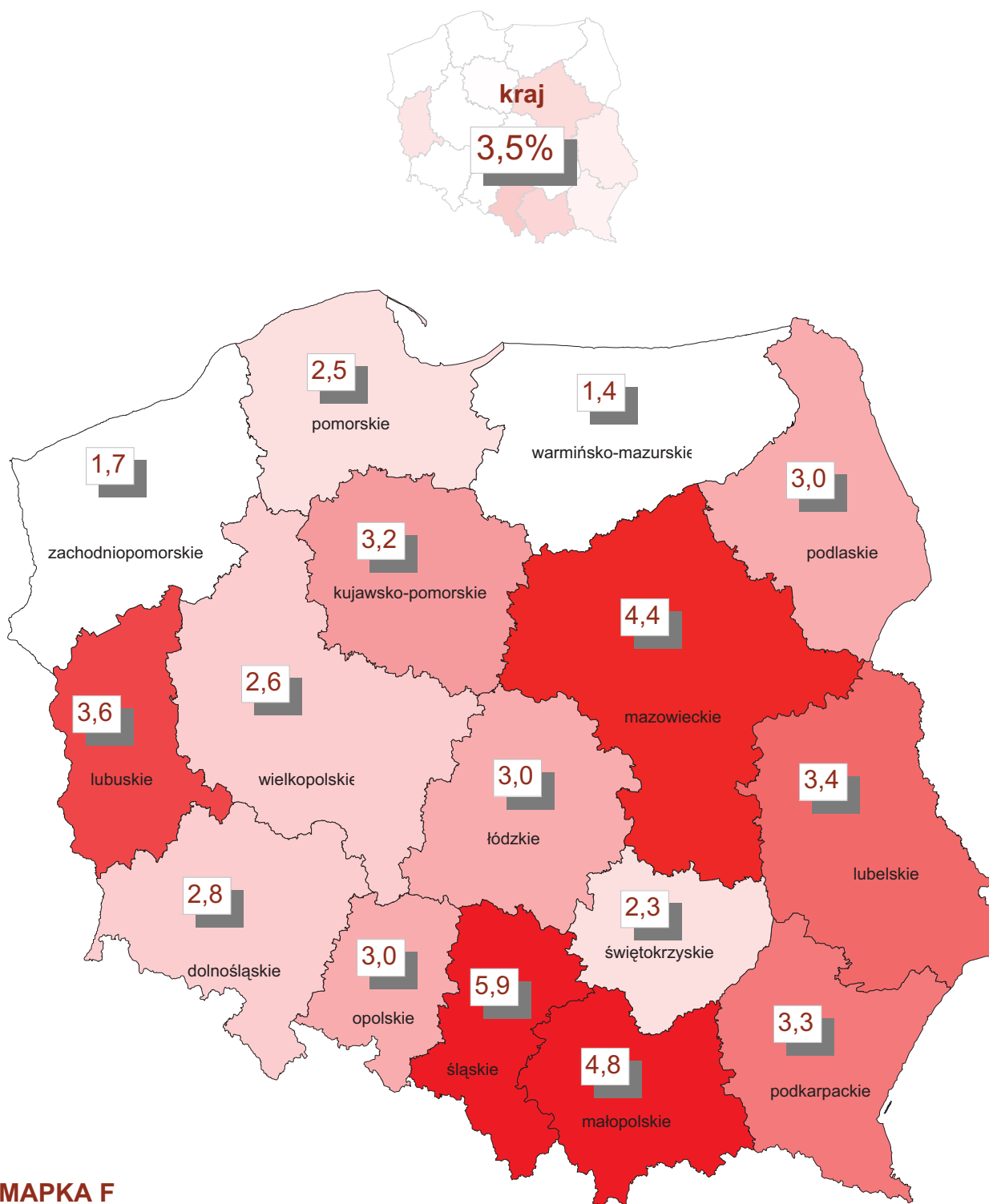
Przestrzenny rozkład wskaźnika powszechności nauczania języka francuskiego (jako przedmiotu obowiązkowego i dodatkowego oraz łącznie) w roku szkolnym 2008/2009 pokazuje tabela 14 i mapka F .

W minionym roku szkolnym, podobnie jak w ubiegłych w zakresie powszechności języka francuskiego dominowały dwa województwa: śląskie i małopolskie. Dotyczyło to nauczania języka francuskiego jako

**Tabela 14. Wskaźniki powszechności nauczania języka francuskiego
według województw w roku szkolnym 2008 / 2009 .**

województwo	wskaźnik powszechności (w % ogółu uczniów)		
	obowiązkowo	dodatkowo	łącznie
dolnośląskie	2,2%	0,6%	2,8%
kujawsko-pomorskie	2,2%	1,0%	3,2%
lubelskie	2,5%	0,9%	3,4%
lubuskie	2,9%	0,7%	3,6%
łódzkie	2,3%	0,7%	3,0%
małopolskie	3,8%	1,0%	4,8%
mazowieckie	3,1%	1,3%	4,4%
opolskie	1,6%	1,4%	3,0%
podkarpackie	2,6%	0,7%	3,3%
podlaskie	2,2%	0,8%	3,0%
pomorskie	1,8%	0,7%	2,5%
śląskie	4,1%	1,8%	5,9%
świętokrzyskie	2,0%	0,3%	2,3%
warmińsko-mazurskie	1,1%	0,3%	1,4%
wielkopolskie	2,1%	0,5%	2,6%
zachodniopomorskie	1,3%	0,4%	1,7%
Polska	2,6%	0,9%	3,5%

**Nauczanie języka francuskiego,
jako przedmiotu obowiązkowego i dodatkowego łącznie
w r. szk. 2008/09 (w procentach ogółu uczniów)**



MAPKA F

przedmiotu obowiązkowego. W nauczaniu tego języka jako przedmiotu dodatkowego najwyższe wskaźniki miały województwa: śląskie i opolskie. Łączny wskaźnik powszechności języka francuskiego zwiększył się w ośmiu województwach w stosunku do roku szkolnego 2007/2008 ; a w czterech zmniejszył się. Natomiast w czterech pozostałych : dolnośląskim, lubelskim, lubuskim i małopolskim wartość wskaźnika nie zmieniła się.

W roku szkolnym 2000/2001 spośród czterech najbardziej popularnych języków obcych w Polsce język francuski zajmował czwartą pozycję na skali powszechności nauczania we wszystkich szesnastu województwach. W minionym roku szkolnym 2008/2009 wskaźnik powszechności języka francuskiego wyprzedził w obowiązkowym nauczaniu wskaźnik powszechności języka rosyjskiego w pięciu województwach [por. tabele 14 i 11]. Największa różnica wartości między wskaźnikami powszechności nauczania obowiązkowego języka francuskiego i rosyjskiego wystąpiła w województwie śląskim ; język francuski – 4,1 % ; język rosyjski - 1,8 %.

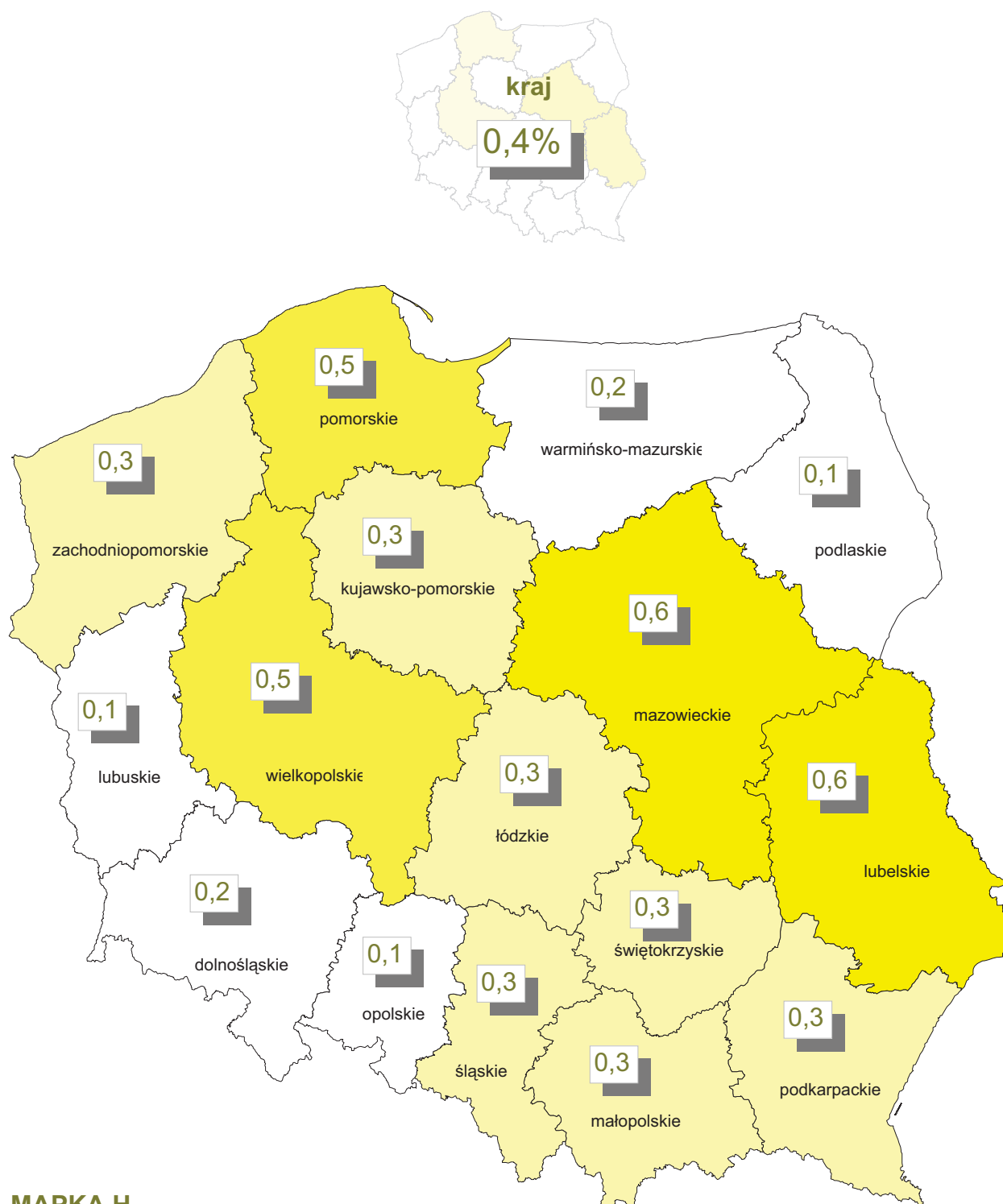
Język hiszpański

Przestrzenny rozkład wskaźnika powszechności nauczania języka hiszpańskiego jako przedmiotu obowiązkowego w roku szkolnym 2008/2009 pokazuje tabela 15 i mapa H. Rozkład przestrzenny nauczania języka hiszpańskiego według województw jest analizowany w raportach o powszechności nauczania języków po raz trzeci .

**Tabela 15. Wskaźniki powszechności nauczania języka hiszpańskiego
jako przedmiotu obowiązkowego według województw
w roku szkolnym 2008 / 2009 .**

województwo	wskaźnik powszechności (w % ogółu uczniów)
<i>dolnośląskie</i>	0,20%
<i>kujawsko-pomorskie</i>	0,30%
<i>lubelskie</i>	0,60%
<i>lubuskie</i>	0,10%
<i>łódzkie</i>	0,30%
<i>małopolskie</i>	0,30%
<i>mazowieckie</i>	0,60%
<i>opolskie</i>	0,10%
<i>podkarpackie</i>	0,30%
<i>podlaskie</i>	0,10%
<i>pomorskie</i>	0,50%
<i>śląskie</i>	0,30%
<i>świętokrzyskie</i>	0,30%
<i>warmińsko-mazurskie</i>	0,20%
<i>wielkopolskie</i>	0,50%
<i>zachodniopomorskie</i>	0,30%
Polska	0,40%

Nauczanie języka hiszpańskiego, jako przedmiotu obowiązkowego w r. szk. 2008/09 (w procentach ogółu uczniów)



MAPKA H

W roku szkolnym 2008/2009 najwyższy wskaźnik powszechności - 0,6 % miały dwa województwa: mazowieckie i lubelskie. Najniższy wskaźnik powszechności języka hiszpańskiego - 0,1 % zanotowano w trzech województwach: lubuskim, opolskim i podlaskim. W roku szkolnym 2006/2007 najwyższy wskaźnik powszechności miało województwo lubelskie, a najniższy województwo lubuskie.

Język hiszpański jest nauczany aktualnie obowiązkowo we wszystkich szesnastu województwach. Popularność jego jest jednak niska; a wartości wskaźników powszechności są dużo mniejsze od wskaźników czterech najbardziej popularnych języków obcych w Polsce: angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego i francuskiego. W stosunku do wskaźnika powszechności nauczania obowiązkowego języka francuskiego w Polsce - 2,6 % wskaźnik języka hiszpańskiego był sześć i pół razy niższy.

Rozpiętość między wartościami wojewódzkich wskaźników powszechności języka hiszpańskiego wynosiła tylko 0,50 % i była wielokrotnie niższa od rozpiętości wskaźników innych języków obcych, analizowanych wcześniej w tym raporcie.

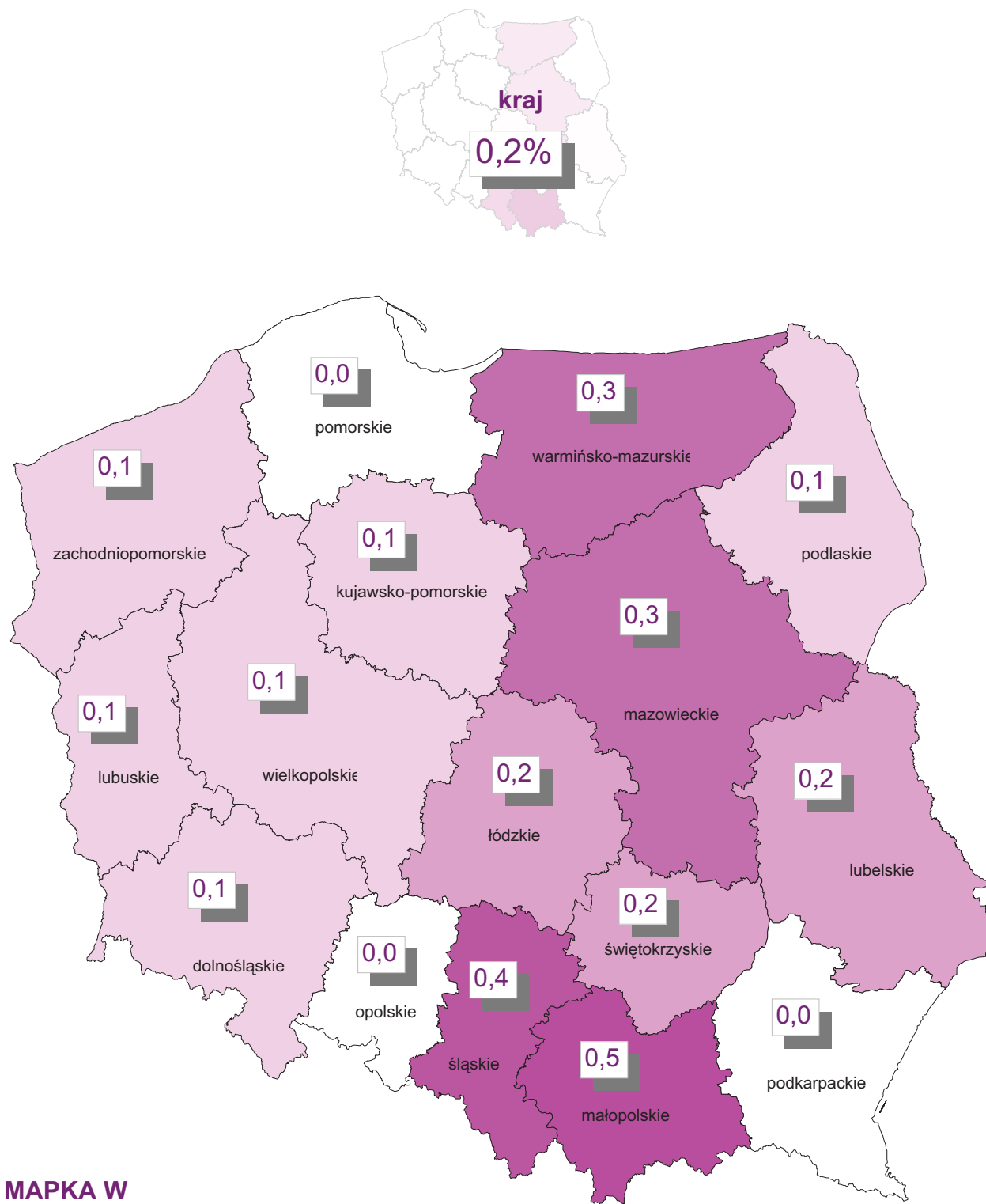
Język włoski

Przestrzenny rozkład wskaźnika powszechności nauczania języka włoskiego jako przedmiotu obowiązkowego w roku szkolnym 2008/2009 pokazuje tabela 16 i mapka Wł. Rozkład przestrzenny nauczania języka włoskiego według województw jest analizowany w raporcie o powszechności nauczania języków po raz drugi.

**Tabela 16. Wskaźniki powszechności nauczania języka włoskiego
jako przedmiotu obowiązkowego według województw
w roku szkolnym 2008 / 2009 .**

województwo	wskaźnik powszechności (w % ogółu uczniów)
<i>dolnośląskie</i>	0,10%
<i>kujawsko-pomorskie</i>	0,10%
<i>lubelskie</i>	0,20%
<i>lubuskie</i>	0,10%
<i>łódzkie</i>	0,20%
<i>małopolskie</i>	0,50%
<i>mazowieckie</i>	0,30%
<i>opolskie</i>	0,03%
<i>podkarpackie</i>	0,04%
<i>podlaskie</i>	0,10%
<i>pomorskie</i>	0,04%
<i>śląskie</i>	0,40%
<i>świętokrzyskie</i>	0,20%
<i>warmińsko-mazurskie</i>	0,30%
<i>wielkopolskie</i>	0,10%
<i>zachodniopomorskie</i>	0,10%
Polska	0,20%

Nauczanie języka włoskiego, jako przedmiotu obowiązkowego w r. szk. 2008/09 (w procentach ogółu uczniów)



W roku szkolnym 2008/2009 najwyższy wskaźnik powszechności miało województwo małopolskie i wynosił on 0,5 %. Drugie miejsce zajmowało województwo śląskie. Najniższy wskaźnik powszechności tego języka, równy 0,03 % był w województwie opolskim.

Język włoski jest nauczany aktualnie obowiązkowo we wszystkich województwach. Popularność jego jest niska; a tym samym miał małe wartości wskaźników powszechności w porównaniu do wskaźników czterech najbardziej popularnych języków obcych w Polsce: angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego i francuskiego. W stosunku do wskaźnika powszechności nauczania obowiązkowego języka francuskiego w Polsce - 2,6 % wskaźnik języka włoskiego jest trzynastacie razy niższy.

Rozpiętość między wartościami wojewódzkich wskaźników powszechności języka włoskiego wynosiła 0,47 % i była wielokrotnie niższa od rozpiętości wskaźników innych, analizowanych wcześniej języków obcych.

Opracowała:

Jadwiga Zarębska

Opracowanie graficzne :

Józef Bujak , Jadwiga Zarębska